

היום נלמד בעזרת ה':

סוכה דף נד

למדנו במשנה לעיל - ערב שבת שבתוך החג היו תוקעים 48 תקיעות וכו':

הגמרא מבררת מדוע המשנה לא מזכירה את התקיעות שתקעו במעלה העשירית (= שלמדנו לעיל במשנה בדף נא: - "הגיעו למעלה עשירית תקעו והריעו ותקעו").

משנתינו היא כדעת ר"א בן יעקב הסובר 'שלוש על גבי המזבח', כלומר שתקעו שלוש תקיעות כשזקפו את הערבה בצידי המזבח, והוא סובר שלא תקעו כשהגיעו למעלה העשירית.

טעמו של ר"א בן יעקב: כיון שהוא תקע לכבוד פתיחת השערים (= שער העליון, שער התחתון ושער המים), א"כ מדוע שיתקע במעלה העשירית? והרי אינו שער! לכן תקע על גבי המזבח.

טעמם של רבנן: כיון שכל התקיעות של השערים (= שער העליון, שער התחתון ושער המים) היו לכבוד מילוי המים משום "ושאבתם מים בששון", א"כ מדוע שיתקע על גבי המזבח? והרי זה שייך לערבה ולא לניסוך המים! לכן תקע על המעלה העשירית ששם עוברים בדרך לניסוך המים. והטעם שקבעו לתקוע על המעלה העשירית דווקא, הוא רק בכדי שיהיה מקום מסויים שיידעו היכן תוקעים.

כי אתא ר' אחא בר חנינא מדרומא וכו': כעת הגמרא עוסקת בדברי המשנה לעיל - שביום שיש בו מוסף הוסיפו עוד תשע תקיעות:

נאמר בפסוק לגבי תקיעות המוספים בבית המקדש - **"וּבְנֵי אֶהֱרָן הַכֹּהֲנִים יִתְקְעוּ בַחֲצֹצְרוֹת וְהָיוּ לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם"**, לכאורה "יתקעו" מיותר, שהרי כבר נאמר **"וּבָיּוֹם שִׁמְחַתְּכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרָאשֵׁי חֲדָשֵׁיכֶם וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצֹצְרוֹת עַל עֲלִיתֵיכֶם וְעַל זְבָחֵי שְׁלֹמֵיכֶם..."**, אלא זה נכתב ללמד שתוקעים על כל מוסף ומוסף. כלומר ביום שיש בו שני קדושות כגון יום טוב שחל בשבת שיש בו שני מוספים, שתוקעים לכל מוסף.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

הצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

קושיא: א"כ מדוע המשנה אומרת שהכי הרבה תקיעות היו בערב שבת שבתוך החג (= 48 תקיעות)? והרי אם תוקעים לכל מוסף ומוסף נמצא שבשבת שבתוך החג (= יו"ט שחל בשבת) יש 51 תקיעות!

רבי זירא מתרץ: אין תוקעים לפתיחת שערים בשבת, לפי שהם רק לסימן שישמעו ויבואו למעמד ולדוכן ואינם דוחים שבת, וא"כ נחסרו שלוש תקיעות ונשאר 48 תקיעות כמו שהמשנה אמרה.

רבא דוחה את תירוץ רבי זירא: מי הוא זה שטוחן קמח ומוציא סובין ואינו חושש? כלומר שמרבה דברים שאינם נכונים. 1. והרי המשנה אמרה '**בכל יום** היו שם 21 תקיעות **שלוש מהם לפתיחת השערים**', משמע שאף בשבת תקעו לפתיחת השערים. 2. אף אם נאמר כדבריו שלא תקעו לפתיחת השערים בשבת, א"כ מדוע המשנה הביאה כדוגמא ליום שתקעו בו 48 תקיעות את 'ערב שבת שבתוך החג'? עדיף שתביא את 'שבת שבתוך החג' שגם אז תקעו 48 תקיעות, ובכך נלמד שני דברים - את הדין של ר"א בן יעקב שלא תקעו על המעלה העשירית אלא על גבי המזבח (כדלעיל), ובנוסף את דברי רבי אחא בר חנינא לעיל שתוקעים על כל מוסף ומוסף. אבל כעת שהמשנה כתבה את הדוגמא של 'ערב שבת שבתוך החג' אנו לומדים רק את דברי ר"א בן יעקב (כפי שהגמרא למדה זאת בתחילת הסוגיא) אבל לא את דברי רב אחא בר חנינא (שהרי הוא אמר את דבריו ביום שיש בו שני מוספים דהיינו יו"ט שחל בשבת).

לכן רבא מתרץ תירוץ אחר: לא תוקעים למילוי המים בשבת, שהרי מילאום כבר מערב שבת (= וכפי שלמדו לעיל שמילאו אותם מערב שבת בחבית של זהב וכו'), ונמצא שבשבת נחסרו הרבה תקיעות (= תקיעות שהיו בשער עליון / תחתון / המים, תקיעות לגבי מזבח, תקיעות של ערב שבת).

וליתני נמי ראש השנה שחל להיות בשבת: זוהי קושיא על רבי אחא בר חנינא שאמר שתוקעים על כל מוסף ומוסף:

אם אכן תוקעים על כל מוסף ומוסף, שהמשנה תאמר שגם בראש השנה שחל בשבת תקעו 48 תקיעות, 21 תקיעות שהיו בכל יום ובנוסף 27 תקיעות של שלושה מוספים (= בכל מוסף 9 תקיעות, ובראש השנה שחל בשבת יש שלושה מוספים - מוסף ר"ה, מוסף ר"ח, מוסף שבת).

(המשך בדף הבא ↓)

תירוץ: המשנה אמרה את הדוגמא של 'ערב שבת שבתוך החג' להשמיע לנו את דברי ר"א בן יעקב שלא תקעו על המעלה העשירית אלא על גבי המזבח (כדלעיל).

קושיא: וכי הקשינו שהמשנה תביא רק את הדוגמא של ר"ה שחל בשבת? והרי הקשינו שהיא תביא גם את ר"ה שחל בשבת וגם את 'ערב שבת שבתוך החג'!

תירוץ: תנא ושייר. כלומר דרך התנא להביא דוגמא אחת ולשייר את שאר הדוגמאות ולא לכתוב את כולם.

מאי שייר דהאי שייר? כלומר איזו דוגמא נוספת הוא שייר? שהרי דרך התנא שהוא לא משייר רק דבר אחד.

שייר ערב הפסח: שאף בו תקעו 48 תקיעות (= 21 שבכל יום, ובנוסף 27 תקיעות בשחיטת הפסח שהיה נשחט בשלוש כיתות, שכל כת קראה את ההלל שלוש פעמים ובכל קריאה תקעו שלוש פעמים, ס"ה 27 תקיעות + 21 = 48).

דחייה: ערב פסח אינו נחשב לשיור, שהרי משנתינו היא כדעת רבי יהודה, והוא סובר שמעולם לא הגיעה הכת השלישית ל'אהבתי' שבקריאה ראשונה של ההלל (לפי שהיו מועטים וסיימו עד אז לשחוט את הפסח), וא"כ נמצא שהם תקעו רק את הג' תקיעות שלפני ההלל ולא את השאר, וא"כ לא היו שם 48 תקיעות.

קושיא על הדחייה: והרי אמרנו לעיל (נג): שהרישא של משנתינו אינה כרבי יהודה, וא"כ אף הסיפא של משנתינו שאומרת שהיו 48 תקיעות אינה כרבי יהודה!

יישוב הדחייה: יתכן שהתנא של משנתינו סובר כרבי יהודה שמעולם לא הגיעה הכת השלישית ל'אהבתי', אבל חולק עליו לעניין מספר התקיעות שהיו.

אלא מאי שייר דהאי שייר: אלא צריך לומר שהתנא שייר את ערב פסח שחל בערב שבת, שגם לדעת רבי יהודה תקעו בו 48 תקיעות, שיש להפחית שש תקיעות שלא תקעו בכת השלישית (משום שלא הגיעו ל'אהבתי') ולהוסיף שש תקיעות שתקעו בערב שבת להבדיל את העם ממלאכה. לפי זה נמצא שהתנא שייר את ראש השנה שחל בשבת ובנוסף שייר את ערב פסח שחל בערב שבת.

ערב הפסח שחל להיות בשבת: ישנן יותר מארבעים ושמונה תקיעות? החישוב: 21 תקיעות של כל יום + 9 למוסף + תקיעות הלל: לרבי יהודה 21 (9+9+3), לרבנן 7 (3X9). סה"כ = לרבי יהודה: 51, לרבנן: 57.

(המשך בדף הבא ↓)

ערב שבת שבתוך החג: לכאורה לא בכל שנה יש ערב שבת בתוך חג הסוכות. דבר זה יקרה כאשר יום ראשון של סוכות חל בערב שבת, שאז ערב שבת הבאה הוא 'שמיני עצרת'. ומכיון שאין יום כזה בכל שנה, מדוע נקטה אותו המשנה?

הגמרא מתרצת שתמיד חל ערב שבת בתוך החג, מכיון שאף פעם לא חל יו"ט ראשון של סוכות בערב שבת. וזאת מפני שכשרבנן רואים שהוא עתיד לחול בערב שבת - הם מעברים את חודש אלול ומוסיפים לו את יום ל', ואז יו"ט ראשון של סוכות חל בשבת, וממילא שמיני עצרת חל בשבת, ויש ערב שבת שבתוך החג.

הסיבה שרבנן מעברים את השנה היא בגלל יום כיפור. כאשר חל יו"ט ראשון בערב שבת - חל יום כיפור קודם לכן ביום ראשון. דבר זה מהוה בעיה לירקות שיתעפשו במשך שבת ויום כיפור, וכן למתים שיסריחו.

חלבי שבת קריבים ביום הכיפורים: כלומר שחל במוצאי שבת.

יום הכיפורים שחל להיות בערב שבת לא היו תוקעין: בגלל שאין צורך להבדיל את העם ממלאכה לקראת שבת, שהרי ביום הכיפורים גם כן אסורה מלאכה. (שלא כמו ביו"ט שחל בערב שבת, שצריך לתקוע בכדי להבדיל מיום טוב שמותר במלאכת אוכל נפש לשבת שאסורה).

וכן ביום כיפור שחל במוצ"ש לא היו מבדילים, כי הוא אסור במלאכה כנ"ל (שלא כמו בשאר יו"ט שמבדילין בקידוש). נמצא שיום כיפור חל במוצ"ש, ולא מעברים חכמים את החודש עקב כך?

הא אחרים היא: המשנה והבריתא הנ"ל הן אליבא דאחרים הסוברים שרבנן לא היו מעברים את החדשים אף פעם. וכתוצאה מכך אפשר לחזות את היום בשבוע שיחול בו החג בשנה הבאה. כי הפער בין שנה לשנה הוא ארבעה ימים. ובשנה מעוברת חמישה.

החישוב: בשנה רגילה יש 354 יום. 350 יום מתחלקים ב50 שבועות, נותרו 4 ימים. בשנה מעוברת מתווסף חודש אחד חסר שהוא 29 יום. 28 יום מתחלקים ב4 שבועות, נותר יום אחד.

הגמרא חוזרת להקשות על דברי רבי אחא בר חנינא לעיל שתוקעים על כל מוסף ומוסף:

(המשך בדף הבא ↓)

מיתיבי ראש חודש שחל להיות בשבת: מדוע ראש חודש צריך לדחות את של שבת?
 הגמרא מתרצת שהוא דוחה אותו בקדימה, ואפילו שיש לנו כלל 'תדיר ושאינו תדיר -
 תדיר קודם' ראש חודש קודם, בשביל לפרסם שקידשו בית דין את החודש בזמנו ולא
 יפקפקו על כך העם שלא נכחו במעמד הקידוש.
 ושל ראש חודש ניתנין תחת כרכוב המזבח ולמטה: כלומר על הכבש סמוך לסובב של
 המזבח ולמטה מעט, דהיינו בחצי העליון של המזבח. והסיבה שהם למעלה משאר
 האיברים בכדי לפרסם את ראש חודש.